

TRONDHEIM KOMMUNE

Årsrapport 2019

Barne- og familietjenesten
Omsorgsenheten

Foto: Pixabay

Innhold:

1 Omsorgsenheten i 2019	3
1.1 Rammer og organisering	3
1.2 Resultat	3
1.2.1 Omsorgsenheten generelt	3
1.2.2 Økonomi	4
1.3 Enhetens innsatsområder i 2019	5
2 Link	6
2.1 Link sine oppgaver	6
2.2 Rammer og organisering	6
2.3 Resultat	7
2.4 Avdelingens hjertesaker i 2019	9
3 Gartnerhaugen	10
3.1 Gartnerhaugens oppgaver	10
3.2 Rammer og organisering	11
3.3 Resultat	11
3.4 Avdelingens hjertesaker i 2019	13
4 Avdeling ressurs og støtte	15
4.1 Avdeling ressurs og støtte sine oppgaver	15
4.2 Rammer og organisering	16
4.3 Resultat	17
4.4 Avdelingens hjertesaker i 2019	21
5 Avdeling oppfølging	22
5.1 Avdeling oppfølging sine oppgaver	22
5.2 Rammer og organisering	22
5.3 Resultat	23
5.4 Avdelingens hjertesaker i 2019	25
6 Enslige mindreårige området	25
6.1 EM områdets oppgaver	25
6.2 Rammer og organisering	26
6.3 Resultat	27
6.4 EM områdets hjertesaker i 2019	32

1 Omsorgsenheten i 2019

1.1 Rammer og organisering

Omsorgsenheten er en byomfattende enhet som er inndelt i 8 avdelinger. I tillegg har vi et administrasjonsteam med egen koordinator som ligger direkte under enhetsleder. Alle avdelingene er presentert i kapitlene i årsrapporten. Enhetens avdelinger er spredt rundt hele byen mens all barnevernforvaltning og merkantile tjenester ligger på Vestre Rosten. Enheten har pr april 2020 totalt 237 ansatte og 216 årsverk. I realiteten har man langt færre årsverk i aktiv tjeneste, spesielt innen enslige mindreårige området, som er i ferd med å reduseres betraktelig etter nedgang i bosetting.

Opgavene til Omsorgsenheten er:

- å ha helhetlig ansvar for de langtidsplasserte barn i fosterhjem og institusjoner, herunder også å sikre tilsyn
- å rekruttere og godkjenne fosterhjem i slekt og nettverk, og besøkshjem
- å bosette og gi oppfølging og omsorg for enslige mindreårige flyktninger (EM)
- å gi hjelp og terapeutisk bistand til barn, unge 6 - 23 år med hjelpetiltak i barnevernet
- å følge opp familier til barna som strever og trenger hjelp, slik at de kan ivareta sine barn på en god måte, og jobbe med innenforskapet og å bruke ressurser i nettverket
- å gi gruppetilbud og spesialiserte tilbud inn mot selekterte målgrupper, og gi veiledning og faglig støtte til ansatte i enheten, avdelinger i bydeler og nærliggende kommuner

1.2 Resultat

1.2.1 Omsorgsenheten generelt

Utvikling, omstilling og endring av enheten, har i 2019 vært et hovedfokus. Hovedgrunnen til dette er færre bosettinger av enslige mindreårige flyktninger, i tillegg til at mange av dem som allerede er bosatt blir eldre og derfor går ut av våre tjenester. Dette medfører et stort behov for reduksjon og omstilling av tjenesteområdet, og kan oppleves som krevende for medarbeidere og ledere i enheten. Ny avdeling, Ressurs og støtte, og avdeling Oppfølging, med mer administrativ innsats, har brukt året på å få strukturen på plass.

Enheten deltar i prosesser rundt barnevernstrategien, og øker sitt fokus på relasjonell velferd der barn og unge og deres familiers stemmer gis større plass, og der ansatte er opptatt av dialog, åpenhet, og ressurser i eget nettverk. Satsing på gjensidig dialog og samhandling med våre samarbeidspartnere både internt og eksternt er også i fokus med metoden relasjonell kapasitet, og oppvekststrategien Stein Saks Papir får mer plass i tiden fremover.

Tabell 1: Antall barn og ungdommer i Omsorgsenheten i hele 2019:

Link, alder 6 - 14	143
Gartnerhaugen, 13 - 23	154
Avdeling oppfølging, plasserte barn ¹	345
EM avdelinger, enslige mindreårige	201
Totalt antall barn og unge	843

Totalt har i alt 843 barn og unge fått hjelpe- og omsorgstiltak i Omsorgsenheten i løpet av 2019, og ca 36 % av disse var barn under 13 år.

Det er gjennomført 3 brukerundersøkelser i tiltaksboligene for enslige mindreårige i enheten, samt møte med erfaringskonsulenter for Gartnerhaugen. Link har fått tilbakemeldinger fra sine brukere, og har i tillegg invitert til innbyggermedvirkning med foreldrene, barna og de ansatte i utviklingen av sitt tilbud. Brukerrådet for enslige mindreårige er aktive i sin innsats, og det er gjort en undersøkelse for ungdommer om bruk av Åpen base tilbudet i Opal oppfølging og kvalifisering. Det jobbes videre med å få systematisert medvirkningen i hele enheten inkludert bruk av ekspertutvalg og erfaringskonsulenter.

Enheden har behandlet totalt 269 hendelser i TQM avviks- og kvalitetssystem i 2019. Herav 230 hendelser med lav alvorlighetsgrad, 31 med middels alvorlighetsgrad og 3 med høy alvorlighetsgrad. Dette er en økning på 96 % i antall behandlede hendelser fra 2018.

Enheden har behandlet totalt 13 klager fra barn, foreldre eller andre instanser og tjenester i 2019.

Medarbeiderundersøkelse (10-faktor analysen) ble gjennomført med en svarprosent på 86,7 for Omsorgsenheten. Denne undersøkelse er ikke gjennomført tidligere og sammenligning er derfor ikke mulig. De 10 områdene ligger omtrent på snittet for Barne- og familietjenesten. Områder med høyest skår er nytteorientert motivasjon og fleksibilitetsvilje. Områder med lavest skår er relevant kompetanseutvikling, rolleklarhet og mestringsorientert ledelse.

1.2.2 Økonomi

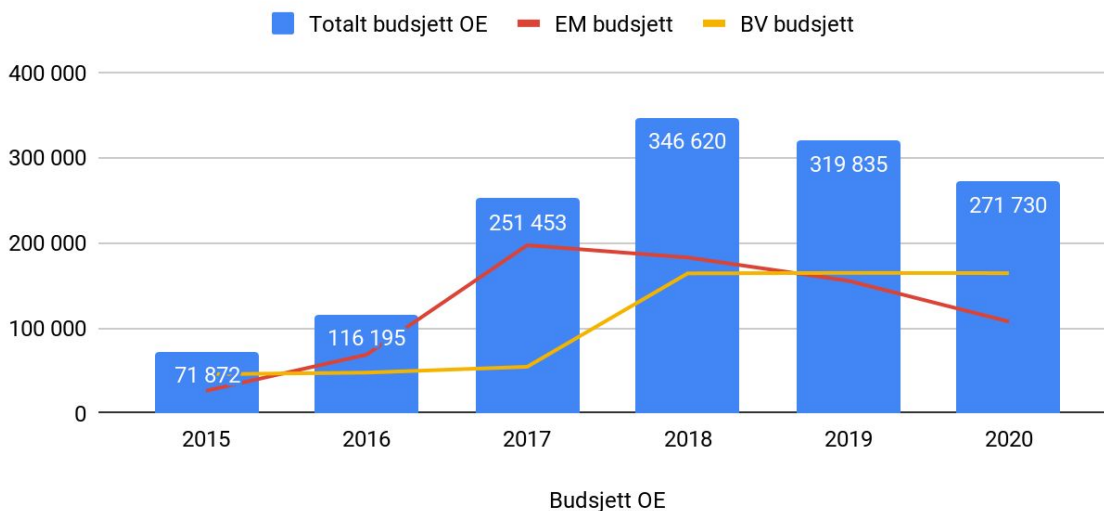
BFT Omsorgsenheten er en av enhetene med størst bruttobudsjett i hele Trondheim kommune med en sum på totalt kr 319 835 000 i 2019. Det betyr en stor mengde ressurser å forvalte. Det er svært viktig at vi til enhver tid prøver å forvalte disse ressursene mest mulig riktig.

---

¹ Totalt antall langtidsplasserte barn pr 31.12.2019

Figur 1: Utvikling av budsjett Omsorgsenheten, årene 2015 - 2020

Utvikling budsjett Omsorgsenheten

Tabell 2: Totalt bruttobudsjett 2015 - 2019 Omsorgsenheten, fordelt på EM området og øvrig barnevern

Budsjett OE	2015	2016	2017	2018	2019
Totalt budsjett OE	71 872	116 195	251 453	346 620	319 835
EM budsjett	26 232	68 641	197 043	182 599	155 297
BV budsjett	45 640	47 554	54 410	164 021	164 538

Alle tallene er i 1000 kr

På bakgrunn av stadig færre bosettinger av enslige mindreårige flyktninger ble budsjettet kraftig redusert i 2019. Enheten er derfor i en krevende prosess med å tilpasse drift til et stadig synkende budsjett og lavere aktivitetsnivå.

1.3 Enhetens innsatsområder i 2019

Enheten jobber i tråd med periodemålene i enhetsavtalen.

- Barn og unge har fremragende kompetanse sosialt, språklig og faglig
- Barn og unges oppvekstmiljø er alle voksnes ansvar
- Barn og unge er unike og hører til i samme fellesskap
- Vi er ett felles lag som møter barn og unge med kjærlighet, respekt og kompetanse

Inkludering av alle barn i fellesskapet er den viktigste oppgaven for både barnehage, skole og barne- og familietjenesten. Samarbeid med familiene og koordinert innsats med andre instanser er en forutsetning for å oppnå god og varig effekt av tiltakene for det enkelte barn.

Enheten har i 2019 hatt en felles innsats knyttet til spesielt følgende:

- ❑ Flere medarbeidere deltar i barnevernfaglige videreutdanninger i regi av Bufdir, noe som har vært, og er, en viktig prioritering for enheten.
- ❑ Veiledningskompetansen i enheten er styrket gjennom at alle teamledere har fått tilbud om veilederutdanning.
- ❑ 6 medarbeidere fra enheten har deltatt i nettverksutdanning og nettverkspraksis skal ha en stor plass i enhetens arbeid.
- ❑ Omstilling for området enslige mindreårige flyktninger, som innbefatter nedleggelse av Elgeseter bofellesskap med 20 plasser, omgjøring av Rabita institusjon til bofellesskap, og forberedende arbeid mot en mer omfattende reduksjon i 2020.
- ❑ Det er jobbet systematisk med utvikling og bruk av kompetanse på tvers av avdelingene i enheten.
- ❑ Omsorgsenheten har i 2019 satset på å tilby tjenester og kompetanse til samarbeidspartnere både i egen kommune og til andre kommuner.

2 Link

2.1 Link sine oppgaver

Link er et barneverntiltak hvor ambisjonen er å hjelpe til slik at barn og unge i Trondheim skal bo sammen med sine foreldre, vokse opp i sitt nærmiljø og gå på sin hjemskole. Målgruppen er barn i alder 6-14 år, som lever i familier med komplekse sammensatte problemer. Link skal også bidra til å forhindre eller forkorte oppholdstiden i institusjon og fosterhjem der det er et mål. Sammen med andre skal Link være opptatt av å skape trygge oppvekstvilkår for barn og unge og jobbe på måter som forhindrer utenforskap. Link jobber derfor på flere arenaer samtidig

Hovedfokus er på barnet, familien, skole og familienettverket. Viktige forutsetninger for gode hverdagsliv, for sosial og emosjonell utvikling, er den støtte, respons og kontakt mennesker får fra andre. Gruppetilnærming er derfor et viktig fokus på Link. Eksempler på grupper er miljøterapeutisk barne- og ungdomsgruppe, yogagruppe og foreldregruppe.

2.2 Rammer og organisering

På Link jobber alle 15 ansatte i 100 % stillinger. Fem ansatte jobber i turnus og er engasjert i ei barne/ungdomsgruppe på 8 - 10 barn/ungdommer. Åtte ansatte tar del i familie- og nettverkslaget. De jobber fleksitid. Teamleder og avdelingsleder jobber delvis turnus og delvis fleksitid. Link sin praksis er forankret i miljøterapi, familieterapi og nettverksterapi. Vi har tro på samtidig flerfaglighet inn i møte med familier med komplekse utfordringer, og det settes derfor sammen et flerfaglig lag som jobber i hver enkelt familie. Miljøterapeuter har

fagmøter hver uke. Familie og nettverkslaget har fagmøter hver 2. uke. I tillegg er det lagt opp til uformelle drøftinger til en hver tid og felles veiledning hver 2. uke.

Foruten den faste barne/ungdomsgruppa, har det blitt holdt yogagrupper for ungdommer. Foreldregruppa har også gått jevnt og trutt gjennom året. Foreldregruppe er et brukerstyrt felleskap hvor alle har erfaring med å være familier med hjelp i barnevernet. Gruppa skal gi foreldre mulighet til å dele og nyttegjøre seg andre foreldres erfaringer. De har også deltatt i undervisning på NTNU for studenter i barnvernpedagogutdanninga, som erfaringskonsulenter.

Barne/ungdomsgruppa møtes to kvelder i uka og reiser på tur ca hver 6. helg. De har i år vært rundt om i Midt-Norge på forskjellige opplevelser, som for eksempel ridetur, fisketur, ski, kjelkekjøring, gårdsbesøk og ikke for å glemme telttur i tidenes verste sommervær.

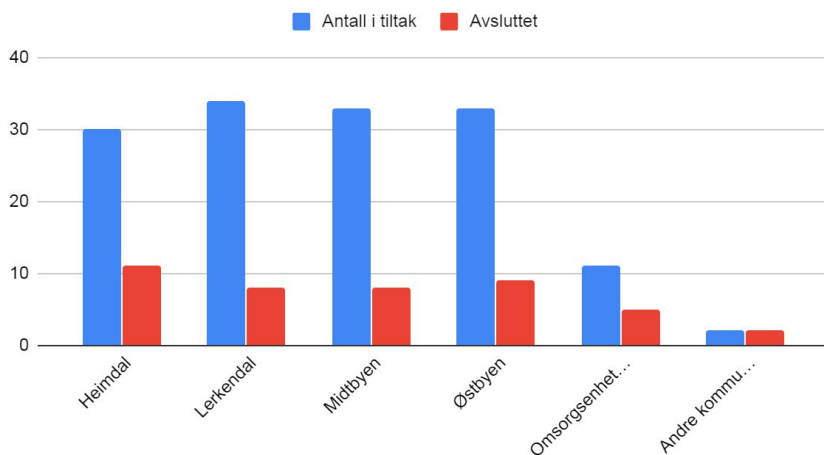

2.3 Resultat

I 2019 har antall barn med vedtak på Link økt nok en gang fra tidligere år, til 143. Hele 40 barn flere enn i 2018, og 56 flere enn for to år siden. I løpet av året har Link fått vedtak på 52 nye barn og samtidig avsluttet oppfølging av 43 barn og unge.

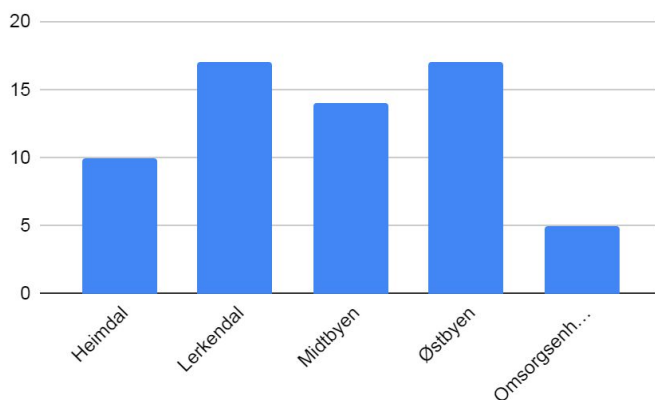
Figur 2: Totalt antall barn og unge med vedtak i Link, og avsluttede saker i 2019, fordelt på område

Antall i tiltak og Avsluttet

I 2019 har Link hatt ca likt antall barn fra alle fire bydelene. Det har vært stor variasjon tidligere år, men vi så indikasjon på en økning i antall henvisninger fra bydelene som har benyttet seg av Link minst, allerede i 2018.

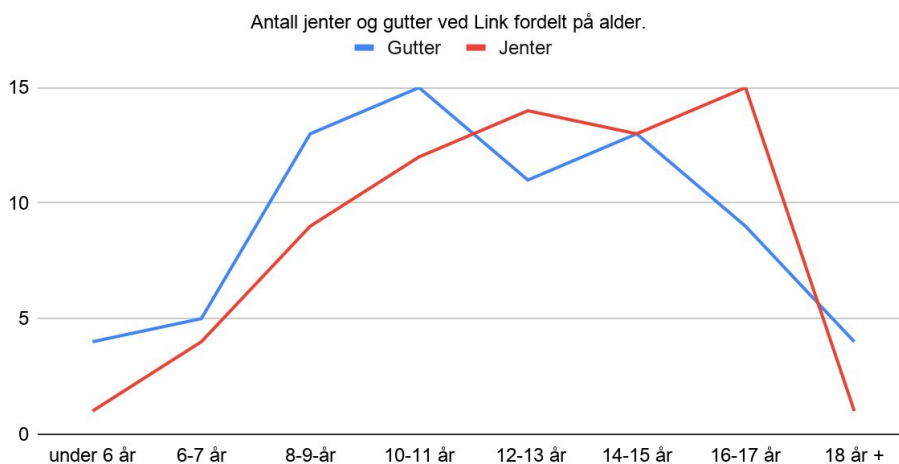
Figur 3: Nye inntak i 2019 fordelt på bydeler og Omsorgsenheten

Lerkendal og Østbyen hadde begge 17 nye henvisninger til Link i 2019. Av bydelene ligger Heimdal lavest med 10.

Det tar tid å endre målgruppe for Link. En har i et par år hatt fokus på barn fra 6-14 år, men det er fortsatt vedtak på noen eldre. Grafen under viser en oversikt over barnas alder og kjønn.

Figur 4: Antall jenter og gutter i Link fordelt på alder

Antall vedtak på gutter og jenter er likt på Link, men man ser at de fleste av de yngre barna er gutter, og de fleste av de eldre barna er jenter.

2.4 Avdelingens hjertesaker i 2019

Fra kaos til orden i eget nytt hus

I 2019 har Link flyttet fra Osloveien 17 til Gartnerhaugveien 4. Det har vært en lang omskiftelig prosess med ombygging av hus på Gartnerhaugen det første halvåret, og nok en byggerunde, med taklegging, andre halvåret. Ansatte har vært fleksibel, kreativ og løsningsorientert i å håndtere uforutsigbare fysiske rammer gjennom store deler av året. I løpet av året har to ansatte fullført familieterapiutdanning, en har fullført nettverksutdanning og fire ansatte har startet kursing i åpen dialog.

Faglig fokus og handlingsrom i barnevernet

Faglig fokus har likevel fått stor plass og vi har i løpet av året utviklet nye prosjekter som vi er stolte av å ha fått til. Utprøving og resultater for noe av fagutviklingen som har vært jobbet fram i 2019, får vi først resultater på i 2020. Vi gleder oss til å se om det er gode, hensiktsmessige endringer vi skal i gang med, om disse er i tråd med barnevernstrategien og oppvekststrategien Stein Saks Papir.

Link har i 2019 vært opptatt av å gi større stemmemangfold og styrke forståelses- og handlingsrommet i barnevernet. Link og andre profesjonelle voksne trenger å fortsatt lytte nøye til erfaringer, innspill og meninger fra barn, unge og foreldre med barnevernserfaringer. Dialog om dette krever rom, vilje, engasjement og tid fra profesjonelle hjelpere. Vi har brukt mye tid på å finne en balanse i dette arbeidet. Hvordan skal vi ta i bruk eller hva skal vi gjøre med den kunnskap, erfaringer og meninger som kommer frem i dialog med barn og familier. Svaret ligger hos Link og andre profesjonelle med makt til å definere eller beslutte. Dette er spesielt interessant når meninger krysses eller erfaringer oppleves ulikt. Link har vært aktive deltakere i mange møter med andre profesjonelle gjennom året hvor dette har blitt tematisert. Vi har ønsket å ta en aktiv rolle gjennom å etterspørre, dele og invitere til slike samtaler.

Barnevernstrategien forteller at de familier i barnevernet som trenger det mest, får minst hjelp. Link håper vi har bidratt til å endre dette noe gjennom vår deltakelse.

Økning i antall henvisninger til Link

Det har vært utfordrende å skulle utføre komplisert arbeid godt under sterk økning av antall nye henvisninger i 2019 (økning på 40 % fra 2018).

Link har forsøkt å møte denne økningen gjennom større fokus på organisering og noe endringer på vår praktiske oppfølging. Her kan nevnes følgende:

Tiltak som "Åpen dag" på Link-huset, hvor foreldre og barn jobbet sammen med ansatte i Link med planlegging og gjennomføring er et eksempel på innbyggerinvolvering innenfor vår kontekst i barnevernet.

Et større fokus på inviterende felleskap gjennom mer gruppebaserte tilbud og mindre individuelle samtalemøter for de som ønsker det.

Systematiske tilbakemeldinger fra familier og barn med utgangspunkt i tiltaksplaner, narrativ terapi og åpen dialog.

For Link innebærer dette også å holde oppsyn med hva tilaket får til og hva vi lykkes med. Noen tilbakemeldinger fra barn og familier har vært nyttig å få gjennom året. Vi har spurt om hva de synes Link er god til:

- Eksponeeringsterapi
- Skape fellesskap
- Å gi ros
- Se ungdommen
- Få folk til å gjøre det de ikke tør - på en god måte
- Å være helt vanlig mot foreldre
- Å skape et godt fellesskap
- At det er et regelmessig tilbud
- Tar vare på hele familien
- Hjelper med det meste
- Har ei flott foreldregruppe

3 Gartnerhaugen

3.1 Gartnerhaugens oppgaver

Gartnerhaugen skal bistå ungdom mellom 14 - 23 år og deres familie og nettverk med oppfølging og støtte. Noen av ungdommene bor hjemme og noen har flyttet i egen bolig. Felles for alle ungdommene er et vedtak om hjelpetiltak eller vedtak om ettervern.

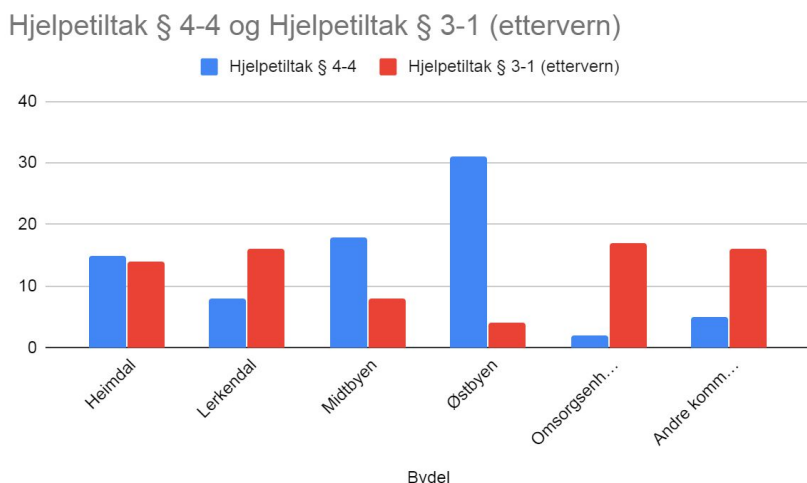
3.2 Rammer og organisering

Gartnerhaugen holder til i Gartnerhaugveien 2 på Lade. Vi er 19 ansatte som er organisert i to like store team, med hver sin teamleder. Teamene er sammensatt av ulike faggrupper, der alle har minimum 3-årig høgskole- eller universitetsutdanning. De fleste ansatte har etter- og videreutdanning. Alle ansatte jobber for tiden etter en fleksitidsavtale som gir mulighet til å jobbe til kl 21.00, to kvelder i uka.

Vi skreddersyr vår innsats i et samarbeid med ungdommen, familien, saksbehandler og andre viktige personer i ungdommens liv. Hver ungdom og hver familie er unik, og trenger ulike ting fra oss. Selv om barnevernets bekymring danner bakteppet for vår inntreden i ungdommens liv, tar vi utgangspunkt i deres håp, ønsker og drømmer for fremtiden. Rollen vår blir å være en medvandrer mot et ønsket liv. Noen ganger er samtaler det som trengs, andre ganger mer konkrete ting. Gartnerhaugen har lang erfaring med å lede samtaler med flere tilstede. Disse møtene kaller vi nettverksmøter. Ungdommen og/eller familien inviterer inn andre viktige mennesker i livet til et samarbeid om de utfordringene de står i. Disse menneskene kan være besteforeldre, tanter, onkler, naboer, venner, fotballtrener, lærer, lege eller andre. Gartnerhaugens terapeuter leder møtet og tar ansvar for at alle blir best mulig ivaretatt og lyttet til. Ungdommene, deres familie og nettverk gis gjennom disse møtene et rom for å mobilisere kraft og støtte, for å få gjort noe med det vanskelige man står i. Ungdommen og/eller familien bestemmer selv hvem som blir invitert. Noen ganger er det naturlig å invitere noen få, andre ganger veldig mange. Gartnerhaugen tilbød også gruppeterapi i 2019. Vi gjennomførte totalt tre 10-ukers gruppetilbud med 6-9 deltakere i hver runde.

3.3 Resultat

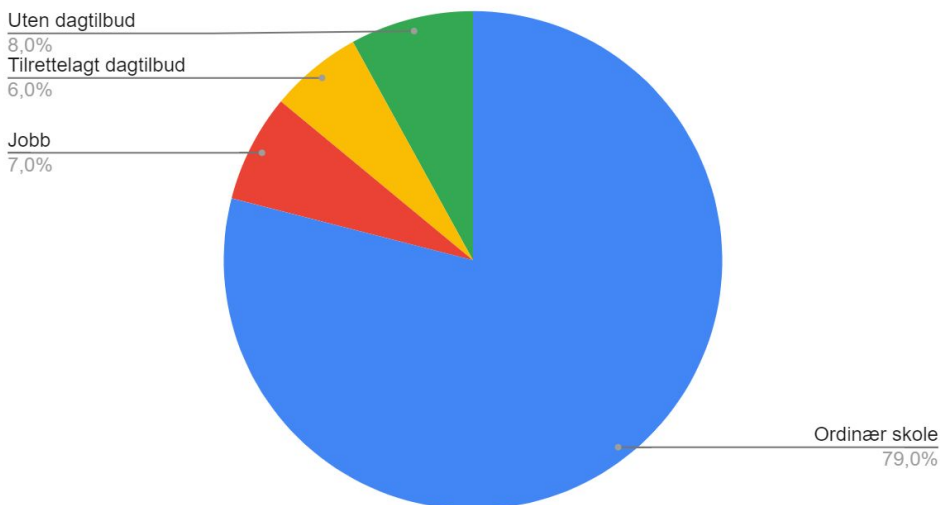
Figur 5: Ungdommer med hjelpetiltak, fordelt på område

De ulike bydelene bruker Gartnerhaugen forskjellig. I 2019 samarbeidet Lerkendal med Gartnerhaugen mye på ettervern, og Østbyen brukte tiltaket mye som hjelpetiltak. Vi hadde også en økning på henvendelser fra andre kommuner.

Figur 6: Ungdommenes dagtilbud pr. 31.12.2019

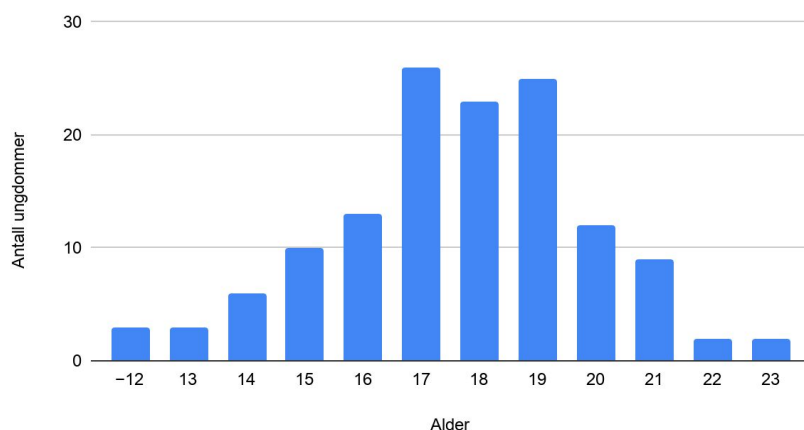
Status dagtilbud Gartnerhaugen per 31. des. 2019

Denne statistikken viser at 92 % av alle ungdommene i vårt tiltak ved årsskiftet hadde tilknytning til et dagtilbud. 79 % var i ordinært skoleløp. Med tanke på de belastningene våre ungdommer har, og har hatt, i livene sine, er dette høye tall.

Figur 7: Antall ungdommer med tilbud i Gartnerhaugen, fordelt på alder

Aldersfordeling prosent

De fleste av ungdommene vi jobbet med i 2019 er i alderen 17-19 år. Dette mønsteret har gått igjen i mange år.

3.4 Avdelingens hjertesaker i 2019

Åpen dialog og nettverksmøter

Gartnerhaugen har også i 2019 hatt stort fokus på hvordan vi organiserer våre møter, hvordan vi skaper rom for at folk lytter til hverandre og for at de skal få rom for å fortelle om sine tanker, følelser og opplevelser. Samtlige ansatte startet høsten 2019 et 10-dagers kurs i Åpen dialog. Vi ønsket med denne satsingen å gi ansatte økt kompetanse på å samarbeide dialogisk. Målet på Gartnerhaugen skal ikke lenger være et spørsmål om vi skal jobbe med nettverket, men heller et spørsmål hvordan. Denne kompetansen handler mye om dannelse og personlig utvikling, slik at vi på ekte er tilstede i ungdommene og deres familiers liv.

De sju prinsippene for dialogisk praksis

Komme raskt i gang - vi forsøker å unngå formøter uten ungdom og familie tilstede. Vi vil gjerne ha et oppstartsmøte med alle "partene" til stede - ungdom, foreldre, saksbehandler og terapeutene på Gartnerhaugen. Målet er å skape en felles forståelse av hva Gartnerhaugen skal være for akkurat dem og på hvilken måte vi skal samarbeide.

Sosialt nettverksperspektiv - vi søker å forstå ungdommen i den konteksten han/hun lever. Vi skal alltid lete etter ressurser i de nære relasjonene - ressurser som kan hjelpe oss og ungdommen til å forstå og ressurser som kan gi ungdommen den støtte han/hun trenger.

Fleksibilitet og bevegelse - den enkeltes ungdom og dens kontekst er unik. Vi skal alltid forsøke å tilpasse oss dette unike. Hvem skal vi samarbeide med, hvordan skal vi samarbeide, hvor og når skal vi møtes osv. Denne bevegelsen må også ta høyde for hvem vi terapeuter er som mennesker og fagfolk, våre styrker, muligheter og begrensninger.

Profesjonelt ansvar - vi har ansvar for å skape forutsigbarhet og gode rammer for vårt samarbeid med og rundt ungdommen. Vi skal sørge for gode strukturer og rutiner for oppfølgingen, slik at ungdommenes og foreldrenes rettigheter sikres og vi blir forutsigbare.

Psykologisk kontinuitet - vi skal, så langt det lar seg gjøre sikre at ungdommene og familiene har faste terapeuter. Vi jobber for at vi får et relasjonelt fundament, slik samarbeidet oppleves trygt for ungdommene og deres familier. I dette ligger også at vi forsøker å skape gode samarbeidsrelasjoner med andre personer og instanser (skole, BUP, etc).

Å tolerere usikkerhet - vi skal ikke jakte raske løsninger og ta over ansvaret og makta til ungdommene og deres familier. Vi forsøker å jobbe sammen med dem i en prosess og vise at vi tåler deres smerte. Det er ikke opp til oss å definere hva problemet og løsningen er. Jobben vår handler om å utforske dette sammen med ungdommen og de i rundt.

Dialogisme - Nettverksmøter og åpen dialog er ikke en metode eller en teknikk, men mer en innstilling som bunner i at man anerkjenner og respekterer – og strekker ut en hånd mot den andres annerledeshet. Forståelsen oppstår mellom mennesker og ikke gjennom hjelpeinstanser. Vi skal være bevisst våre forforståelser og sammen med de andre skape felles forståelse gjennom samtaler og dialog.

Erfaringskonsulenter

Gartnerhaugen startet høsten 2019 to prosjekter som satte fokus på hvordan vi kan lære av de som har møtt våre tjenester - ungdommene og foreldrene. Tiltaket inviterte en gruppe ungdommer og en gruppe foreldre til en rekke samlinger på Gartnerhaugen for en åpen dialog om hva som er viktig for dem i møte med barnevernet. Her er ansattes oppsummering av noe av det som kom frem i møtet med dem:

De snakker om dårlige førstemøter og en utrygg opplevelse med barnevernet. De sier noe om at de ønsker å bli hørt, at de ønsker å ha med seg støttepersoner i møte med barnevernet. Dette har vi tatt med oss i møte med ulike saksbehandlere, i ulike fora. f.eks familie- og nettverksutdanning og oppstartssamtaler.

De opplever at de ønsker et annet samarbeid med skolene. At skolene skal være mer åpen i sin bekymring, både å dele dem, men også få til et samarbeid. – Det er noe vi har med oss i møte med skolen i ethvert møte med dem. – vi ønsker blant annet ikke å ha møter uten familiene tilstede. Når familiene er der så ønsker vi at vi snakker sammen på en annen måte, gjennom dialog der alle prater får snakket og lyttet til hverandre.

De kjenner seg ikke igjen i ulike dokumenter som barnevernet har skrevet, blant annet møtereferater. Dette tar vi med oss, og spør saksbehandlere om de kan sende det ut til dem for kommentarer før det legges i mappa til ungdommen. Gartnerhaugen ønsker også å se på sine egne rutiner om hvem som får hvilke rapporter. Er det ungdommen? Når mottar foreldrene rapporter?

De har sagt at det er utfordringer med NAV og økonomi, og det er jobbet med en plan på hvordan Gartnerhaugen kan få et bedre samarbeid med NAV, der vi jobber mot en felles forståelse for familien som system.

Foreldrene sier noe om at de trenger også hjelp, ikke bare ungdommene deres. At de også må bli hørt. Dette er noe vi har sett selv, som vi har jobbet en stund på å bli bedre på og som vi fortsatt jobber med.

De sier at vi ikke tør å si ifra når vi er uenig med våre samarbeidspartnere. Dette jobber vi med gjennom veiledning.

4 Avdeling ressurs og støtte

4.1 Avdeling ressurs og støtte sine oppgaver

Avdeling ressurs og støtte er organisert i to team, som har ulike spesialiserte oppgaver innenfor tjenesten. Det er team utredning og tilsynsadministrasjon, samt team tiltak.

Team utredning og tilsynsadministrasjon

Team utredning samarbeider tett med avd. oppfølging, de har også samarbeid med EM barnevernsadministrasjonen og barnevernsadministrasjonen på bydel. Arbeidsoppgavene er i hovedsak:

- forberede og føre saker i nemnd og rett, både etter krav fra foreldre og på initiativ fra avd. oppfølging, når det gjelder
  - endring av samvær
  - vurdere tilbakeføring
  - fratakelse av foreldreansvar og ev. adopsjon
  - bistå ved kartlegging av bekymring i fosterhjem
- rekruttere og utrede besøkshjem
- rekruttere, utrede og godkjenne fosterhjem i slekt og nettverk

Tilsynsadministrasjonen sine oppgaver er i hovedsak:

- rekruttere og kvalitetssikre tilsynspersoner i fosterhjem i Trondheim kommune
- gi opplæring og veiledning til tilsynspersonene, slik at tilsynet med barn i fosterhjem gjennomføres faglig godt og forsvarlig

Team tiltak

Teamet sine arbeidsoppgaver har et stort spenn, hvor arbeidsoppgavene er fordelt på individ, gruppe og systemnivå, og teamet skal være en ressurs og støtte for de ulike avdelingene på enheten, samt være et bindeledd mellom BFT bydel og Omsorgsenheten. Teamet skal følge opp barnevernstrategien for enheten, samt sikre helhetlig fagutvikling for plasserte barn og enslige mindreårige flyktninger. Videre skal teamet ha oversikt over hva enheten som helhet deltar på av ulikt prosjektarbeid, samt formidle kompetanse som kan benyttes på tvers av avdelinger.

Teammedlemmene har oppgaver innenfor følgende:

- kartlegge barn og unges psykisk helse, vurdere metoder og tiltak som skal iverksettes og evaluering av disse, eventuelt videre henvisning til 2. linjetjeneste eller andre
- bistå i akutte situasjoner og kriser
- følge opp og veilede biologiske foreldre dersom de har behov utover det oppfølger gir
  - Marte meo veiledning for å bedre kvaliteten på samspill mellom foreldre og barn

- tiltaket Foreldrestøtten
  - samarbeid med biologiske foreldre sammen med oppfølger i spesielle saker
- ansvar for forhandlings-/fosterhjemsutvalget, for å sikre et likeverdig nivå på forsterkning til fosterhjem, både faglig og økonomisk. Dette gjelder hele Barne- og familietjenesten
- veilede fosterhjem, som faglig forsterkning:
  - COS (gruppe og familie)
  - familierapeutisk intervensjon
  - Marte meo
  - veiledning når det gjelder psykisk helse
  - veiledning som gjelder ivaretagelse og forståelse av kultur/livssyn
- familie- og nettverksarbeid
- gi intern gruppeveiledning til ansatte, både når det gjelder sak og prosess, samt konsultasjon i enkeltsaker
- utarbeide rutiner og faglige standarder, inkludert system for brukerevalueringer
- saksbehandlerstøtte på systemnivå i Avdeling oppfølging og EM bvaadm.
- sikre fagutvikling innenfor både minoritetsområdet samt ordinært barnevern
- veilede innen miljøterapeutisk tilnærming, systemstøtte, og flyktningefaglig og barnevernfaglig støtte til bofellesskap, institusjon, og oppfølging i egen bolig i EM-området
- samarbeide med frivillighet og organisasjoner som supplement til barnevernfaglig tilbud i enheten
- best praksis-samarbeid med andre kommuner og fagmiljø i egen kommune (nettverk)
- samarbeid med utdanningsinstitusjoner og andre aktører - forsknings- og evalueringssopdrag, undervisning, studentsamarbeid o.a. i samarbeid med FOU kontakt
- sikre god praksis og tiltaksutvikling ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger - i egen enhet og i samarbeid med andre
- veilede/undervise til eksterne samarbeidspartnere når det gjelder minoritet og migrasjon og traumebevisst omsorg
- migrasjonshelseinformasjon i samarbeid med IOM eller andre
- kompetanseutvikling - arrangere kurs og konferanser for ansatte i egen enhet, eventuelt lokalt eller regionalt i samarbeid med andre aktører
- ulikt prosjektarbeid/prosjektledelse

4.2 Rammer og organisering

Avdelingen har totalt 20 ansatte. De to teamene har hver sin teamleder. Hele avdelingen ledes av avdelingsleder. Avdelingen er samlokalisert med Avdeling oppfølging og EM barnevernadministrasjon på Vestre Rosten.

4.3 Resultat

Faglig bistand til ansatte

Psykologene/rådgiver deltar i gruppeveiledning med i alt 12 ulike team, fordelt på Avd. oppfølging (2), Avd. EM barnevernadministrasjon (1), samt EM-tiltakene (9). Gjennom dette, samt ved konsultasjon, blir svært mange saker diskutert med avdelingenes ansatte. Når de deltar fast i drøftingsmøter som omhandler barn og unge, registreres dette.

Hjelp til barn og unge

I 2019 har tiltaksteamet mottatt bestillinger fra Avdeling oppfølging som omhandler i alt 62 barn. Av disse er det 9 saker der teamet ikke har intervenert. Årsakene til dette har vært forskjellige - eksempelvis at andre tiltak har blitt vurdert som mer hensiktsmessig (bistand fra familievernkontor, PPT, BUP, skolehelsetjenesten), fosterforeldre har ikke ønsket noen bistand fra Omsorgsenheten, eller de har avvist den type hjelp vi har tilbudt. Årsaken har i noen saker også vært kapasitetsmangel i teamet.

Pr. 20.12.19 er det registrert 52 aktive individuelle saker i teamet i tillegg til veiledning i grupper. I tillegg har vi i alt 9 barn som er registrert som "passiv, men tilgjengelig". Dette er saker der ansatt tidligere kan ha vært delaktig i konkrete prosesser i saker, men i dag ikke er inne med aktive tiltak utover å ha kjennskap til saken og være tilgjengelig for drøftinger med saksbehandler. Tiltaksteamet har da en støttende funksjon, og samarbeidet blir mer sporadisk.

Det ble avsluttet individuelle saker på tiltaksteam for i alt 43 barn dette året (saker med oppstart i både i 2018 og 2019). Av de sakene som ble meldt opp til tiltaksteamet i 2018, var teamet også dette året direkte involvert i arbeid som omhandlet i alt 51 barn.

Det har vært arbeidet med mye "individuell ekstraoppfølging" i de sakene vi har vært involvert - slik som samtaler med barnet/ ungdommen og veiledning i fosterhjem. Det har vært terapeutisk innsats av psykologer men også av familieterapeuter i målrettede prosesser, nettverksmøter, kartlegging av psykisk helse og henvisning til spesialisthelsetjenesten, traumerelatert terapi, marte-meo-veiledning, COS-veiledning i gruppe eller individuell COS-veiledning og veiledning til skole/barnehage. I tillegg har det vært flere saker med bistand til biologisk familie, som konflikthåndtering, og oppfølging gjennom tilbudet Foreldrestøtten. Det har vært deltagelse i arbeidslag rundt de mest krevende saker i fht den psykiske helsesituasjonen hos de voksne i saken. Det har vært gitt veiledning til saksbehandlere fra psykolog, familieterapeut og TBO-rådgiver i enkeltsaker.

Det har vært gjennomført 2 COS-grupper for fosterforeldre i løpet av året, der COS-terapeuter på avdeling oppfølging har bidratt sammen med ansatt på tiltaksteam med gjennomføringen av disse gruppesamlingene.

Det har vært gjennomført nettverksmøter i 7 saker på Avdeling oppfølging og EM bv.adm., der flere nettverksterapeuter fra andre avdelinger på Omsorgsenheten har bistått i gjennomføringen. En har vært involvert i 6 Marte-Meo-saker. 4 er avsluttet i løpet av året.

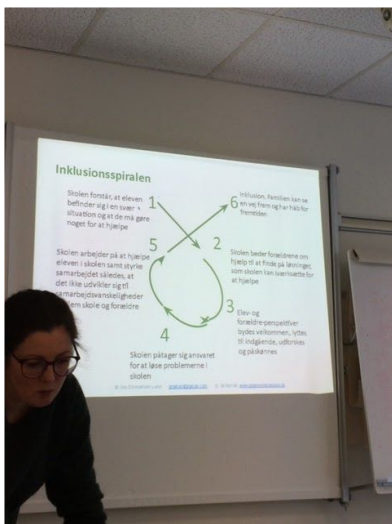
Av ulike grunner har tiltaksteamet også vært inne i flere saker fra bydelene, blant annet gjennom at ungdommer har vært i tiltak på LINK, og psykologer fra teamet var inne i saken før 01.01.18. I 2019 har 2 ungdommer fra bydel hatt noe individuell oppfølging fra psykolog i tiltaksteam. Det er ellers mottatt 4 bestillinger fra bydelene, inkludert veiledning i nye plasseringer og Marte-Meo veiledning.

Arbeid på systemnivå

Team tiltak sine to fagutviklere har vært engasjert i ulike prosjekter og saker i 2019:

- prosjektledelse - prosjektkort 9 i barnvernsstrategien - utvikle kunnskap og tiltak for barn, ungdom og familier med minoritetsbakgrunn
- deltatt i arbeidsgruppe for ettervernsrutine - barnevernsstrategien (ferdigstilt) og utarbeidelse av rutine for ettervern for enslige mindreårige flyktninger
- teaching recovery techniques (TRT) - koordinere gruppetilbud for traumeutsatte barn og unge i mottaksskole og voksenopplæring for unge
- "sammen prosjektet" - prosjektansvar, integreringsprosjekt for innvandrerungdom og norskfødte elever i 4 videregående skoler (37 ungdommer deltatt)
- ACOS opplæring internt i enheten
- ny barnevernlov - implementering og opplæring
- kvaliteket - evaluering og revidering av rutiner for EM området og for barnevernfeltet generelt/fellesrutiner
- rapporteringsrutiner for enhetens barnevernadministrasjon (kvartals-/halvårsrapport)
- koordinere FOU samarbeid, for eksempel med NTNU, Phd prosjekt, masteroppgaver, bachelor samarbeid
- samarbeidsavtale med NOAS når det gjelder veiledning til EM ungdom med begrenset opphold / ID-tvil, samarbeid med Opal oppfølging
- sikre vergeopplæring (håndtering av vold og trusler) i enheten
- arr. fagdager for ansatte i alle EM avdelinger 22. mai, og 16. og 17. oktober 2019
- utarbeidet prosedyre for mottak av barn av fremmedkrigere (m/koord.ansvar)

I tillegg har team tiltak jobbet med relasjonell velferd som tema, og sett på organiseringer blant annet fra Århus i Danmark.

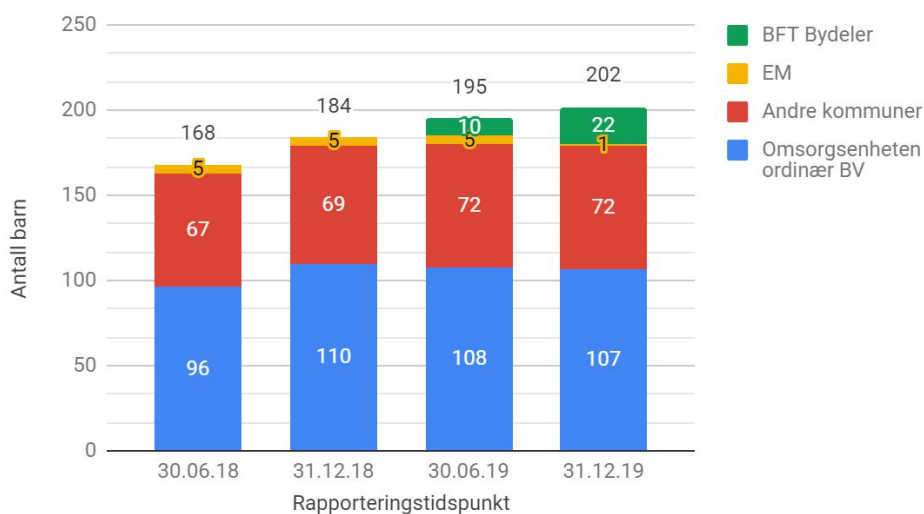

Ja takk til inklusjon fremfor eksklusjon i skolen, sier team tiltak i Omsorgsenheten (*Inklusjonsspiralen: Gro Emmertsen Lund*)

Tilsyn fosterbarn

Figur 8: Antall fosterbarn med tilsyn i enheten fordelt på tilhørighet

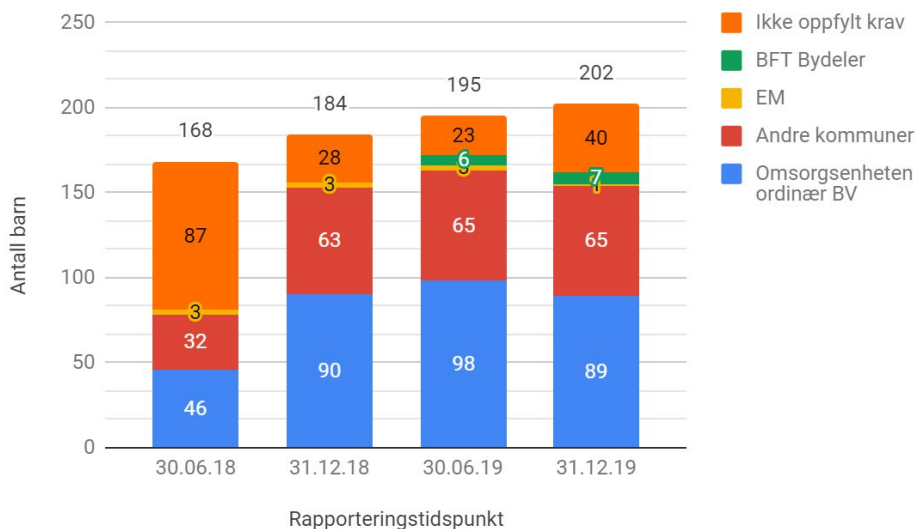
Antall fosterbarn enheten har tilsynsansvar for

Vi ser av figuren at antall fosterbarn fra bydeler med tilsyn fra enheten har økt i løpet av 2019. Antall fosterhjem med tilsyn reduseres på EM området, mens fra andre kommuner og egne saker i enheten er det stabile tall.

Figur 9: Antall fosterbarn med oppfylt tilsyn i 2019

Antall som får oppfylt tilsynskrav

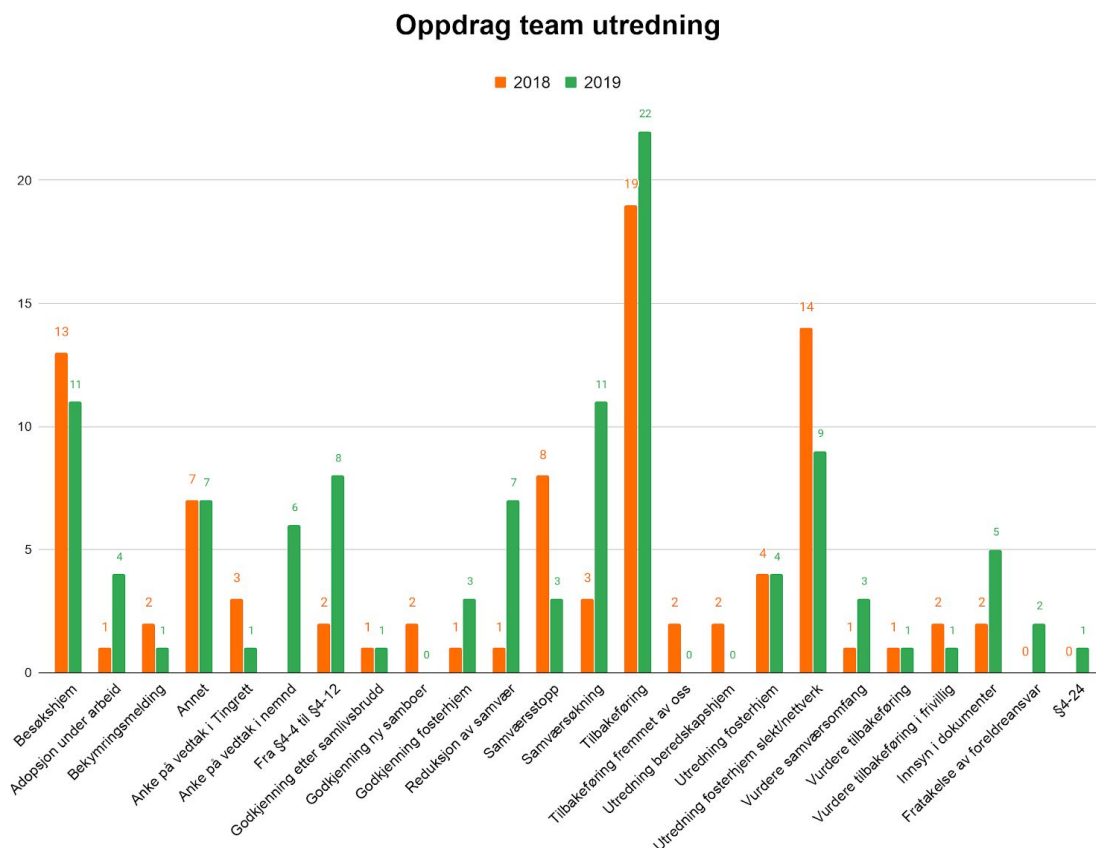

En ser kvartalsvis oversikt over tilsynsoppfølgingen i 2018 og 2019. Avdelingen hadde betydelig større oppfylting av tilsynskravet første halvår sammenlignet med samme tid i fjor

(reduksjon fra 52 til 15 % av ikke oppfylt krav). Så ser en at i 40 saker greier en ikke å oppfylle kravet siste halvår, mot 28 saker på samme tid i fjor.

Oppdrag team utredning

Figur 10: Type oppdrag i team utredning i løpet av 2018 og 2019

En ser av oversikten at antall saker som gjelder reduksjon og økning av samvær blir høyere, og at det er færre utredninger i slekt/nettverk. Flere vil ha innsyn i sine barnevernmapper, og det er 6 ankesaker på vedtak i nemnd, og en økning i saker fra frivillig plassering til omsorgsovertakelse (+6). Det har vært 3 flere adopsjonssaker enn foregående år.

Det ble innført bestillingsprosedyrer i EM-administrasjonen først siste halvår 2019. Mange saker var igangsatt før dette, og de aktive sakene er forsøkt registrert inn i bestillingsskjema på bakgrunn av tiltaksteamets info om aktivitet. Registreringen viser at tiltaksteam har arbeidet konkret i forhold til 42 enslige mindreårige i 2019, der 9 av sakene har blitt avsluttet i løpet av året. Det er gitt traumerelatert terapi til flere av ungdommene i tillegg til andre støttesamtaler. Kartlegging og risikovurdering er gjort i mange saker, i tillegg til konkret veiledning til kontaktpersoner og saksbehandlere.

4.4 Avdelingens hjertesaker i 2019

I 2019 startet opplæringa i traumesensitivt barnevern for egen avdeling, avd. oppfølging og EM barnevernadministrasjon. Opplæringen varer ut våren 2020. Det har kommet mange gode tilbakemeldinger, en spesiell takk til de i team tiltak som har vært med i planlegginga og gjennomføringa. Dette vil hjelpe oss å se hva som ligger bak barnas handlinger og valg, og gi bedre veiledning til fosterhjemmene. Hedda har gjennomført traumebevisst omsorg (TBO) undervisning og veiledning for ansatte på bydelene generelt og spesifikt for bydelsansatte med ansvar for kortvarige fosterhjems plasseringer. Det er gjennomført TBO-opplæring for deltagere på opplæring i DCM Barnesamtalen, og kursdag for skoleansatte generelt. Det er dessuten gitt et særegent tilbud til 2 skoler i kommunen.

Fosterhjems- og forhandlingsutvalget har gitt en veldig god oversikt og styring over hvordan økonomisk forsterkning brukes i fosterhjem og hvilke kriterier som legges til grunn.

Team utredning har også fått svært gode tilbakemeldinger fra kommuneadvokaten for sin innsats gjennom forberedelse og gjennomføring av saker som føres i nemnd og rett. Når det gjelder kompetanseheving er to ansatte ferdig utdannet innenfor barnevernfaglig juss, noe som har kommet til nytte for flere avdelinger.

Vi setter i større grad enn før samarbeidet med barna, ungdommene, foreldrene og fosterhjemmene i sentrum for alt vi gjør. Oktober 2019 var tiltaksteam på studietur til Århus med faglig fokus på relasjonell velferd og dialogisk praksis i det barnevernfaglige arbeidet. Ressurs og støtte vil ha et delansvar inn mot implementering i egen enhet når det gjelder brukervedvirkning, og når vi skal sikre økt nettverksfokus.

5 Avdeling oppfølging

5.1 Avdeling oppfølging sine oppgaver

Avdeling oppfølging sin primæroppgave er å følge opp barn og ungdom som bor langvarig i fosterhjem etter institusjon. Dette omfatter ansvaret for at alle lovkrav til denne gruppen barn og familier ivaretas. I praksis betyr det å følge med og sikre barn og ungdom gode oppvekstvilkår, være i dialog med biologisk familie, gi støtte og veiledning til fosterforeldre, samt koordinere innsatsen og samarbeide med andre instanser rundt barnet.

Forsterkning i fosterhjem gis gjennom ekstra faglig veiledning og/eller økonomisk forsterkning, slik at en av fosterforeldrene kan helt eller delvis frikjøpes fra jobb. Ekstra faglig veiledning lar seg ikke kategorisere slik at det kan telles. Antall med økonomisk forsterkning er

Minimumskravet jfr barnevernloven er 4 besøk i året i fosterhjem, med mulighet til å redusere til 2 besøk etter en periode og at alt fungerer uten noe behov for ekstra støtte. Vi gjennomfører samme besøksfrekvens også hos de som bor i institusjon, samt de på hybel.

Avd oppfølging er en forvaltningsavdeling. Vi har et ansvar for å sette ny kunnskap ut i livet, eller sikre at tiltaksavdelinger rundt barnet og familien gjør det.

5.2 Rammer og organisering

Avdelingen er delt i 2 team, barneteam (0-12) og ungdomsteam (13-23). Disse teamene er koordinert av hver sin teamleder. Hvert team er igjen delt i 2 mindre grupper. Avdelingen ledes av en avdelingsleder.

En av teamlederne sluttet i sommer og ny ble tilsatt tidlig høst. Samarbeidet mellom teamlederne er en forutsetning for driften av avdelingen, med drøftinger på faglige og etiske standarder, overføring av saker, holdninger, rutiner og utvikling. For avdelingsleder er samarbeidet med teamlederne av avgjørende betydning for å kunne lede avdelingen.

Alle medarbeiderne i avdelingen opplever å ha det svært travelt og føler ofte dårlig samvittighet for å ikke rekke over alt. Det er mange reisedøgn. Vi jobbet i 2019 hele tiden med å skille på *å ha for mye å gjøre og at noen oppgaver er vanskelige og svært belastende fordi de må møtes med ulike tiltak*. Vi jobbet også kontinuerlig med prioritering og forenkling av enkelte oppgaver. Dette videreutvikles i 2020. Ansatte har fått lette, bærebare PC'er som skal gjøre dokumentasjon og planlegging enklere.

5.3 Resultat

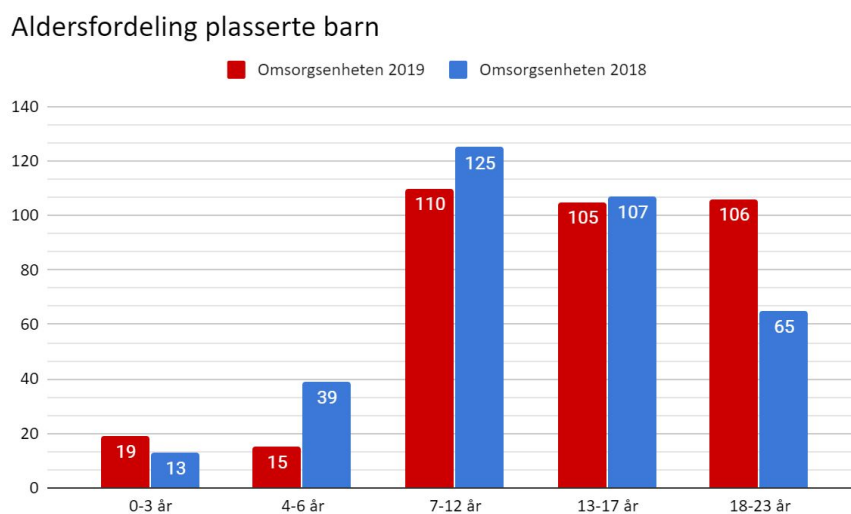
Avdelingen har oppfølging av 358 barn (febr 2020, Klæbu inkl., manuell telling i ACOS).

Tabell 3: Geografisk bosted plasserte barn 2019 fordelt på team

Geografisk	Barneteam	Ungdomsteam	Totalt	Totalt i %
I Trondheim kommune	60	72	132	36,8 %
Ellers i Trøndelag	82	89	171	47,7 %
Ellers i landet	22	33	55	15,3 %

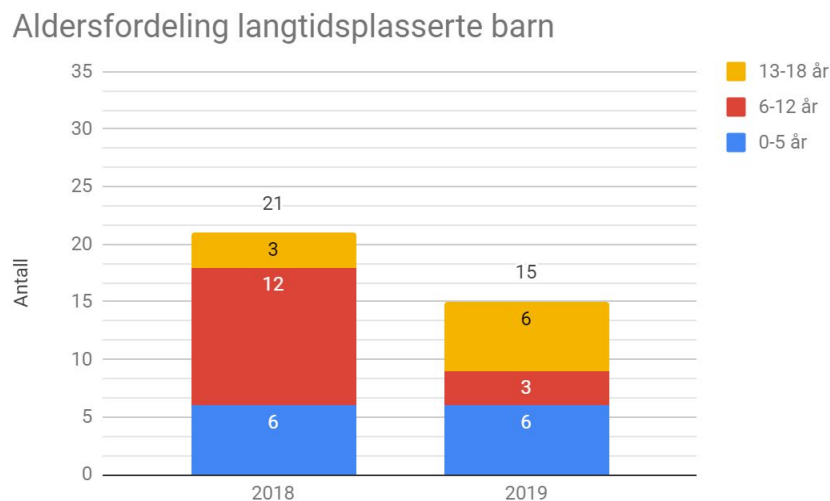
De fleste barn bor i Trondheim og Trøndelag. En såvidt stor geografisk spredning og ivaretagelsen av lovkrav om oppfølging gjør oss til ei avdeling med meget stor reisevirksomhet. Fosterhjemmene ligger gjerne utenfor tettbebygget strøk. Dette innebærer betydelig bruk av leasingbil, fly og gjerne leiebil for å komme frem.

Figur 11: Aldersfordeling langtidsplasserte barn

Vi ser at andelen ungdommer med ettervern øker med 41 flere i 2019 fra foregående år, en stor endring, samt at vi får flere yngre barn - både i alderen 4-6 og 7-12 år (totalt 39 flere).

Figur 12: Alderssammensetning - nye saker i 2019

Vi ser at i de nye sakene til Avdeling oppfølging er det en økning i antall barn i småskolealder, og noe færre ungdommer.

Tema for internkontroll i 2019 var dokumentasjon på samtaler med barn og fosterhjembesøk. I 2019 har vi hatt særlig fokus på å øke vår bevissthet rundt:

Nettverksjobbing

Vi har i vår avdeling flere medarbeidere med nettverksutdanning, nylig utdannet eller tidligere. Ungdomsteamet var i juni på 2 dagers teamtur hvor nettverkssarbeid var tema, ei meget god samling. Det ble jobbet med holdninger, øvelser og teoretisk kunnskap. Det er besluttet at alle ungdommer som nærmer seg 18 år skal få tilbud om nettverksprosess, hvor både familie og nettverk kan delta. Enkelte medarbeidere har deltatt i kompetansebygging "Åpen dialog" i nettverksmøter.

Nye føringer fra saker i den Europeiske menneskerettskommisjonen

BFT Omsorgsenheten har foreløpig ikke hatt noen saker til behandling der, men 2 saker for 4 barn er sendt inn. Føringerne er likevel klare. Vi ser at det påvirker avgjørelser i nemnd og i rett, foreløpig ved at samvær økes, tilknytningskriteriet vurderes annerledes og økt foreldrefokus. Dette betyr videre at vi også tar disse føringerne inn i våre drøftinger som ett av flere momenter når vi trekker konklusjoner.

Medvirkning

Medvirkning får større fokus enn før. Ettervern for ungdommer er et typisk eksempel, der frivillighet er hele fundamentet for jobbinga. Det jobbes også bevisst med å gjennomføre gode samtaler med alle barn og ungdommer. I Avdeling oppfølging er det kun 4 av 23 ansatte som ikke har gjennomført barnesamtalen. Hele eller elementer fra barnesamtalen brukes nesten daglig. Dokumentasjon av medvirkning må det jobbes mer med.

Bruk av arbeidslag

I tråd med barnevernstrategien har avdelingen etablert arbeidslag rundt de aller mest krevende sakene. Noen ganger har det vært et formalisert arbeidslag, andre ganger har samarbeidet oppstått mer ut fra det som har vært hensiktsmessig i situasjoner som har oppstått. Erfaringen tilsier at et trygt og godt samarbeid, der alle bærer ansvaret sammen, er helt nødvendig i enkelte saker. Arbeidslag krever god samkjøring og koordinering.

5.4 Avdelingens hjertesaker i 2019

I 2018 bar avdelingen noe preg av å være til dels overveldet av alle de nye forvaltningsoppgavene, samt alle rutiner og prosedyrer som måtte på plass. I 2019 flyttet fokuset seg. Vi har i år jobbet mye med å få alle "bitene" til å fungere hensiktsmessig sammen. Det gjelder f. eks. postrutiner, møtestruktur, veiledning, saksgjennomgang, statistikk, forhandlingsutvalget, underskriftsrutiner, klagebehandling, arbeidslag, fosterhjemsoppfølging, barnesamtaler, institusjonsbesøk, foreldresamtaler, økonomirutiner/refusjoner, nettverksprosedyrer, samarbeidsrutiner med Avdeling ressurs og støtte, adm. team, NAV, H/V, etc, etc. Vår tanke er at dette må henge sammen som tannhjul i et maskineri, der mangler på enkeltområder får konsekvenser for helheten.

Vi er ikke i mål. Vi justerer og forbedrer ukentlig. Andre hjertesaker har vært:

- å ivareta den faglig standarden, tross mange flere oppgaver enn tidligere
- implementere medvirkning og nettverksinnsats

6 Enslige mindreårige området

6.1 EM områdets oppgaver

BFT Omsorgsenheten har ansvar for å bosette og å gi bo- og omsorgstilbud for enslige mindreårige flyktninger til Trondheim. Enslige mindreårige flyktninger er barn og ungdom som kommer til Norge uten følge av foreldre eller noen med foreldreansvar. Mange har vært lenge på flukt, og noen har oppholdt seg lenge i mottak i Norge før de bosettes i en kommune. De er under 18 år på bosettingstidspunktet. Antall EM som skal bosettes i Trondheim kommune blir hvert år fastsatt av bystyret, og Trondheim kommune må ha en fleksibel tiltakskjede som raskt kan håndtere bosettingsendringer som følge av politiske skifter og flyktningssituasjonen i Europa.

De bosatte enslige mindreårige er hovedsakelig asylanter som får opphold på humanitært grunnlag. Noen har begrenset oppholdstillatelse på grunn av id-tvil. En liten andel hvert år er overføringsflyktninger gjennom FN, og noen er enslige mindreårige som kommer med følgeperson. Trondheim har i 2019 også tatt i mot EM i Amot sak, som betyr at den enslige

har flyttet til Trondheim og bor her mens asylsøknaden blir behandlet. Målet er å gi et godt bo- og omsorgstilbud for barna og ungdommene som kommer. Det betyr at de får nødvendig helsehjelp fysisk og psykisk, at de får nye relasjoner til voksne og jevnaldrende og ivaretar familieband, at de gjennomfører norskopplæring, grunnskole og videregående skole, deltar i arbeidspraksis og de kurs EM området tilbyr, og at de blir aktive samfunnsdeltakere.

6.2 Rammer og organisering

Enslige mindreårige har vedtak om bo- og omsorgstiltak etter Lov om barneverntjenester § 4-4 2. ledd (bofellesskap, oppfølging i egen bolig), 4-4. 6 ledd eller 4-4 12 (fosterhjem og institusjon) ut fra barnevernets vurdering etter § 3-4. Omsorgsenhetens saksbehandlerteam med barnevernmyndighet for EM området har 17 ansatte. Det gjøres individuelle vurderinger om behov for tjenester i hht Lov om barneverntjenester til fylte 23 år. I tiltaksperioden gjøres vurderinger om behov fra andre tjenester - for eksempel fra habiliteringstjenester for barn eller voksne eller helse- og velferdstjenester. NAV overtar økonomisk ansvar når ungdommene er 20 år dersom de selv ikke har egen inntekt og fortsatt har tiltak. De fleste bruker 2-3 år i grunnskole og ekstra tid i videregående tilbud - totalt ca 5 - 7 år, eller har særlige skoleløp, eller får seg jobb.

EM området har to tiltaksavdelinger:

EM bofellesskap og innsatsteam: 3 boliger med heldøgns bemanning - Rabita (6 plasser+treningshybel), Rosendal (6 plasser) og Emilie Kroghsvei (6 plasser), og et innsatsteam som jobber heldøgns turnus og er miljøterapeutisk støtte til Opal oppfølging, bofellesskapene, og som også tar oppdrag fra bydelsbarnevernet i Trondheim. Totalt 67 ansatte arbeider i avdelingen.

Opal oppfølging og kvalifisering: Miljøterapeutisk oppfølging i egen bolig, samt tilbud om oppfølging av husvert i egen bolig. Avdelingen har også en base, Opal kvalifisering, med kurstilbud og veiledning til EM ungdommer, og som følger opp samarbeidet med frivillige organisasjoner. Totalt 134 ungdommer hadde oppfølging pr. 31.12.19 og avdelingen har 50 ansatte. Basen hadde i snitt et besøkstall på 23 ungdommer pr ettermiddag i 2019.

EM området samarbeider tett med andre om ungdommer og familier som bosettes som flyktninger, blant annet; Flyktningehelseteamet, vergemyndigheten, NAV, Helse og velferdstjenestene, Kvalifiseringssenteret for innvandrere (INN), Tolketjenesten, de aktuelle skolene/PPT/skolehelsetjenestene, og frivillige organisasjoner. Samarbeidet skjer på systemnivå (utviklingsprosjekt og tverrfaglig møtstruktur), gjennom barnevernadministrasjonens koordinering, samt i tiltakenes daglige oppfølgingsarbeid.

2019 har vært et omstillingsår for EM området og for EM ungdommene. De private bofellesskapene ble alle avvirket, og bofellesskapet Elgeseter ble nedlagt. Dette førte til at ungdommer måtte flytte på seg. Mange ble overført til Opal oppfølging da de var over 18 år og tok skrittet videre inn mot en husvert, eller ville prøve å bo selvstendig. De som fortsatt trengte slike trygge rammer et bofellesskap gir, flyttet til Rosendal, Rabita eller EKV. For noen ungdommer gikk flyttingen litt fort, noe som gikk på bekostning av god overlapping av informasjon, for eksempel om oppholdsstatus, eller at nytt tiltak ikke fikk raskt nok tilgang

i fagprogram. Ranheimsveien ble åpnet som nytt kartleggingstiltak - noe som medførte at innsatsteamet og personalgruppen fra Elgeseter flyttet lokaler til Ranheim. Før årsskiftet ble det igjen tydelig at med lavere bosettingsprognoser ville det komme nye endringer våren 2020. Alt i alt klarte en med god planlegging å ivareta ansatte og unngå overtallighet i prosessen, og sikre oppfølgingen og det faglige fokuset rundt ungdommene som ble berørt.

6.3 Resultat

Enslige mindreårige med tiltak i 2019

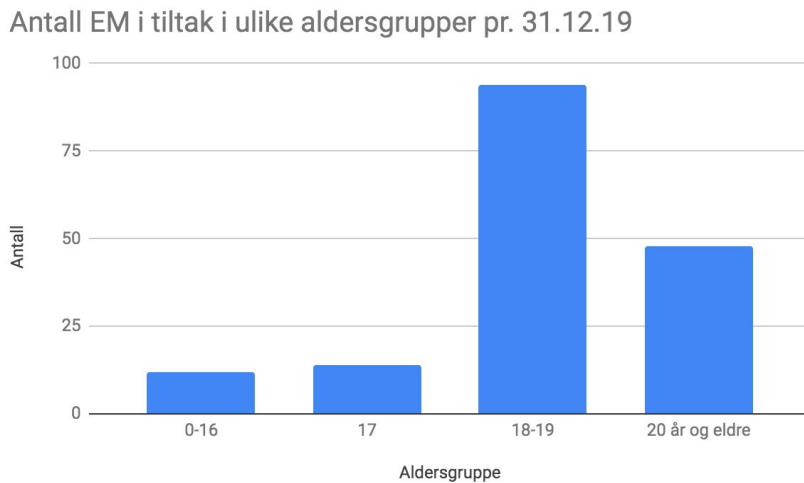
Tabell 4: EM i tiltak ved utgangen av 2019 og 2018 samt nybosatte, fordelt på type bo- og omsorgstiltak

Bo- og omsorgstilbud	Antall i tiltak 31.12.19	Nybosatte 2019	Antall i tiltak 31.12.18
Fosterhjem eller slekt	4		8
EM institusjon: Rabita	6	2	5
EM bofellesskap: <i>Emilie Kroghs Veg, Rosendal, Ranheimsv. (Elgeseter avviklet)</i>	13	7	30
Private bofellesskap	1		6
Ole Øisang treningsleiligheter	2		2
Opal oppfølging	134		127
Statlig institusjon	3		7
Andre tiltak – øk. støtte, rådgivning	5	2	5
Totalt	168	9	191

168 enslige mindreårige har tiltak pr. utgangen av året. Antall EM i fosterhjem og bofellesskap går ned, og ungdommer med tiltak i egen bolig øker fra 2018. Opal oppfølging er tiltaket med flest ungdommer (80 % av alle i tiltak). Ungdommene har ulike botilbud mens de har oppfølging av Opal. 5 gutter og 4 jenter ble bosatt i 2019, og 2 sekundærbosatte.

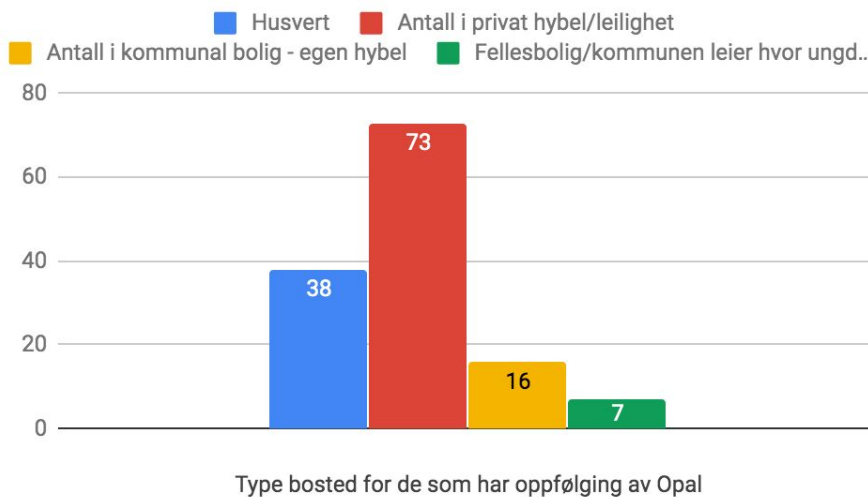
33 ungdommer avsluttet sine hjelpetiltak i 2019. 7 av disse var helt uten støtte fra det offentlige etter avslutning, mens 3 hadde behov for videre oppfølgingstilbud i voksentjenestene i tillegg til økonomisk støtte fra NAV. 23 ungdommer ble avsluttet med kun økonomisk støtte fra NAV. 28 avsluttet tiltak mens de fortsatt hadde skoletilbud, og 5 var uten dagtilbud ved avslutning.

Figur 13: EM fordelt på alder pr. 31.12.2019

Som vi ser fra figuren er de fleste ungdommer med hjelpetiltak i aldersgruppen 18 - 19 år (56 %). 48 ungdommer har forlenget ettervern etter fylte 20 år.

Figur 14: Type botilbud for de med miljøterapeutisk bistand i Opal oppfølging

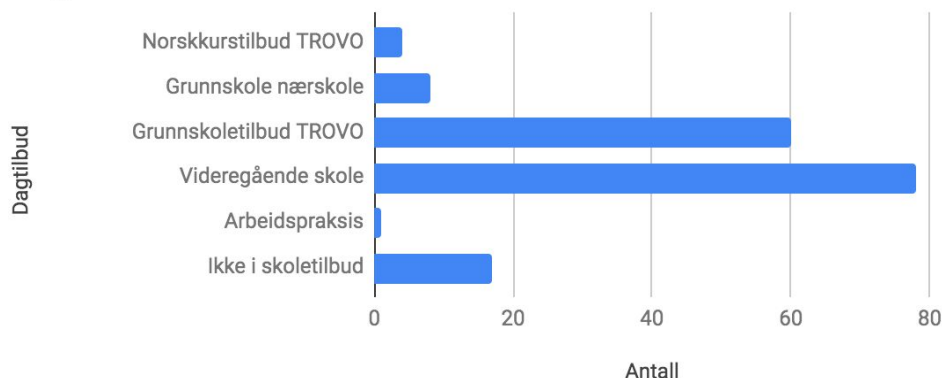

73 av ungdommene bor i privat hybel eller leilighet, og 16 har kommunalt botilbud. Tar en med de som bor hos husvert ser vi at 83 % bor i privat bolig totalt.

Skole og arbeid

Figur 15: Oversikt dagtilbud for enslige mindreårige i tiltak i 2019

Dagtilbud EM i tiltak

90 % av alle enslige mindreårige i tiltak går på skole og 3 % er i arbeid på fulltid eller deltid. 11 ungdommer har verken arbeid eller skoledeltakelse. Av de yngste under 16 med rett til skoletilbud i mottaksskole/nærskole er det 8 elever, og på grunn av få nybosatte deltar kun 4 på norskkurs i Trondheim voksenopplæring, Trovo, ved slutten av året. De aller fleste er nå i videregående skole (46 %) eller har grunnskoletilbud for voksne i Trovo på videregående skoler (36 %). 61 ungdommer med tiltak i Opal oppfølging var i aktivt arbeid - deltid eller heltid - samtidig med skolegang. 6 av disse var som nevnt over kun i arbeid.

EM området har eget informasjons- og kvalifiseringsprogram for ungdommene. Av de 33 ungdommene som ble avsluttet deltok 10 på psykoedukasjon/helsekurs, 3 på AART/SPT, 11 på boligkurs 1 og 2, 10 på økonomikurs, og 9 på kurs om lov og rett. Kun 1 deltok på jobbsøkerkurs. Generelt lavere deltakelse for de som avsluttes dette år kan skyldes at kurstilbudet høsten 2018 ble avlyst etter drapene på to ungdommer.

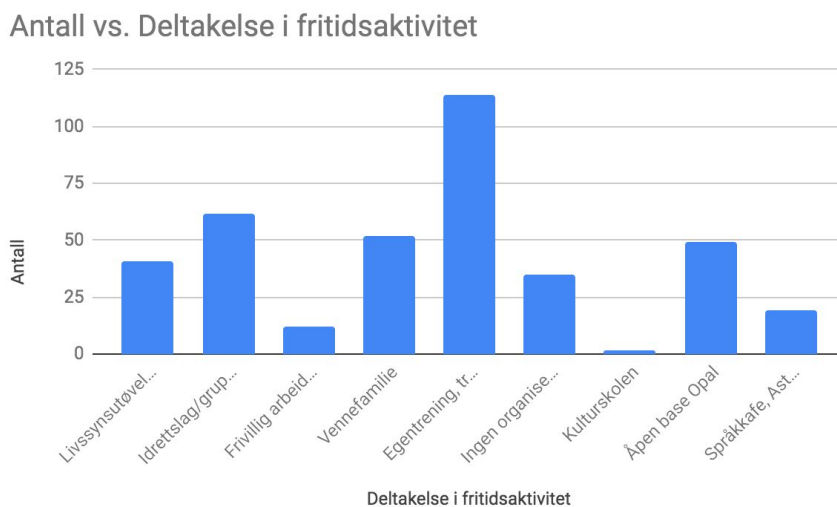
Vi ser at når det gjelder daglig fungering er ca. 30 ungdommer henvist til behandling og/eller er under utredning med psykiske vansker, og 9 ungdommer har store fysiske utfordringer (funksjonsnedsettelse hørsel, syn eller bevegelighet som gjør at de vil trenge helseoppfølging over lang tid). Å ha god helse og tilgang på hjelp er viktig. EM området er stolte av ungdommenes innsatsvilje og tålmodighet i lange skoleløp og den motivasjonen de viser for å komme i arbeid og delta i aktiviteter.

Et arabisk ordtak sier:

Den som har helse har håp. Den som har håp har alt.
(sitat fra RVTS)

Fritid og nettverk

Figur 16: Oversikt deltakelse i fritidsaktiviteter ungdommer i tiltak

Vi ser at ungdommene er svært aktive. 68 % er medlemmer på treningssenter/driver annen fast fysisk aktivitet, og 62 av 168 er medlemmer i organisert idrett eller organisasjonsliv. 12 ungdommer er selv involvert i frivillig arbeid. 35 av 168 ungdommer deltar ikke i noen aktiviteter. Dette er 10 % færre enn i 2018 - og betyr at vi har fått flere ut i aktivitet enn foregående år. I tillegg rapporterer tiltakene at 52 ungdommer har kontakt med sin vennefamilie, som er rekruttert gjennom Røde kors. 12 vennefamilier følges fortsatt opp av Røde kors. Øvrige 30 har blitt en del av ungdommenes faste nettverk.

I Sammen prosjektet deltar 4 videregående skoler - Tiller, Charlottenlund, Heimdal og Thora Storm. En gruppe ungdommer med flyktningbakgrunn og etnisk norske ungdommer lager en aktivitetsplan, og blir kjent i løpet av 10-12 uker. De får felles arena for dialog og blir kjent med hverandre på tvers av språk og kultur, i eller utenfor skolen. I Sammen prosjektet har i alt 37 ungdommer deltatt i aktivitetsgrupper i tre av skolene siden oppstart. Thora Storm blir med fra høsten 2020.

Sommerpraksis 2019

Sommeren 2019 var det til sammen 101 ungdommer som ble kartlagt for deltakelse i sommerpraksis, som er et arbeidstilbud for enslige mindreårige som ikke klarer å skaffe seg egen sommerjobb. Ungdommene kan delta maks 2 ganger i løpet av tiden i BFT, med noen unntak. 82 fullførte sommerpraksisen ni 2019. 49 ungdommer hadde 100 % oppmøte, resten hadde variert fravær fra 5 til 50 % fraværsprosent. I år tok 55 ulike bedrifter inn ungdommer i sommerpraksis. Det var 20 ulike typer butikker, 2 helse- og velferdssenter, 2 barnehager, 7 hoteller, 16 restauranter/serveringssteder, 4 kiosk/fast food steder og 4 bedrifter med praktisk arbeid. Særlig så en at hotell (frokostavd.), restaurant og matbutikk var veldig populært i år.

26 ungdommer (32 % av de som fullførte) har fått mulighet til å fortsette i videre jobb på sin praksisplass, som er en liten økning fra i fjor.

Ungdommer uttrykker gjennom brukerundersøkelsen på basen i Opal at de fleste har opplevd sommerpraksis som en nyttig erfaring: de har blitt kjent med nye folk, lært språk og fått erfaring fra arbeidsliv, og har hatt en fin sommer. Tilbakemeldingene fra de aller fleste praksisplassene har også vært veldig positive.

Enslige mindreåriges medvirkning

Brukerundersøkelser

Hvert år lages det en ungdomsundersøkelse der beboerne på bofellesskapene blir spurt om hvordan de trives. Svarene fra denne undersøkelsen skal det jobbes videre med på husene sammen med ungdommen. I 2019 svarte de fleste av ungdommene på undersøkelsen, og majoriteten sier de trives godt og føler seg trygge i bofellesskapene.

En ungdom sier: *“Når man har det vanskelig får man hjelp. Når jeg ikke tenker så mye på hjemlandet mitt opplever jeg trygghet”*

Ellers er aktiviteter viktig for ungdommen og mange har fått nye venner etter at de flyttet inn. Å være en venn er i følge en ungdom: *“Vise respekt, være sammen med, være der for vennen din når han trenger det - som familie”*

Det er likevel flere ungdommer som opplever at de ikke har noen voksne å snakke med når de har det vanskelig.

EM basen i Opal gjorde en mini-brukerundersøkelse i juni. Ungdommene som bruker basen gir noen tips til de voksne:

“Jeg har lyst til å bli kjent med de andre, men det er vanskelig for meg. Jeg snakker ikke først. Jeg skulle ønske de voksne kunne gjøre det.”

“Viktig at dem tar meg i mot. Møte mæ. Jeg skal ikke komme her og ingen sier hei. Viktig hvordan folk tar i mot mæ. Jeg kommer fordi jeg har lyst til å snakke. Vil gjerne at noen snakker med mæ.”

“Ønsker at voksne lager noen aktiviteter eller spill så vi blir kjent med hverandre”

“Det er litt forstyrrende at voksne kommer og går. Når folk kommer på jobb, eller går fra jobb så blir det mye bråk. Døra smeller. Folk kommer for å hilse eller si ha det, og da avbryter de samtaler vi har med andre. Det føles forstyrrende. Kanskje de kunne bruke døra som går mot brygga?”

Brukerrådet (BR)

Brukerrådet for enslige mindreårige består av 2 jenter og 4 gutter. Brukerrådet møtes minimum én gang i måneden, og ellers etter behov.

Brukerrådet var på "fagtur" høsten 2019. Kristiansand kommunes tilsvarende Brukerråd inviterte Bergen, Stavanger og Trondheim til fagdager med fokus på utvekslinger av erfaringer. Dette ble en vellykket tur, og viste at kommunene jobber noe ulikt med brukerråd for EM. Noen BR jobber helt uavhengig av kommunen, mens andre er totalt avhengig av bistand.

De tema som har opptatt Brukerrådet forrige periode er:

- Lønnet praksis. Dette begrunnet i integreringsmål, og å få en fot innenfor arbeidslivet.

- Økt satser for livsopphold. Brukerrådet har klart å påvirke dette.

6.4 EM områdets hjertesaker i 2019

2019 husker vi som året med den tunge, tunge rettssaken, etter drapene høsten før. Det ble på våren mobilisert mange krefter fra berørte ungdommer og ansatte. Ungdommene viser en utrolig styrke i å gå videre i livene sine, og se fremover. Det er vi utrolig imponert over.

Mye av oppfølgingstiden rundt de eldste ungdommene har vært fokusert rundt deltakelse i videregående skole. Det jobbes tett på med overgang til selvstendig liv og å sikre økonomisk trygghet, med bistand fra NAV og lånekasse, før de skal avsluttes. 2020 vil fortsette med samme fokus, - overganger og mange avslutninger. I mange år har miljøterapeutene i Opal skrevet **rose** til ungdommene når de avsluttes. En rose er en tekst hvor ungdommen får gode ord, minner og hilsener fra kontaktperson og voksne i Opal. Rosene er antagelig like forskjellige som ungdommene og miljøterapeutene. Noen skriver en tekst i stikkordsform, noen et personlig brev eller en tale som leses opp. Miljøterapeutene forteller at ungdommene reagerer med overraskelse, glede, takknemlighet når de får rosen oppleet. De forteller at ungdommene lytter, at de ler, gråter og mimrer sammen med miljøterapeutene, og at det er en flott stund sammen med ungdommene. Vi håper å videreutvikle rosene i tråd med narrativ tilnærming. *“Miljøterapeuten kan bidra til å sette lys på handlinger, verdier, og være en medskaper av fortellinger som ungdommen kan bruke i sin identitetssøken. Vi skal sette ord på begivenheter, selv om de virker som små handlinger. De er med på å skape rikere og mer mangfoldige fortellinger om ungdommene” (Nevers i Holmgren (red) 2010).*

Gullkorn fra en ungdom:

Kontaktperson: *Du har alltid vært veldig selvstendig. Du tar ansvar selv og vil noe med livet ditt. Og du får det til. Det er svært lite jeg har bidratt med.*

Ungdom: *Men du vet det; en hånd kan ikke klappe alene.*

